

о. Роман Федько

За останніх 25 років ми є свідками того, як при наших парафіях з'явилися різного роду молитовні братства та спільноти, які, здається, трохи дублюють саму роль парафіяльної спільноти, яка споконвіку збирає людей на молитву і провадить її. За таких умов, здавалося б, збиратися тільки на молитву в парафіяльній спільноті, як в малій Церкві без великої Церкви, тобто всієї громади, нема потреби?

Хтось каже: «Нам замало цієї молитви, що є з великою Церквою, тобто з усією парафією, тому ми збираємося ще в інший час, щоб молитися більше». Звучить не зле, правда? Але чому б не запропонувати великій Церкві, тобто всій парафії, якісь інші молитовні ініціативи, щоб всі могли, якщо хочуть, прийти і взяти в них участь?

Створення у великій Церкві на парафії менших молитовних церков-спільноток тільки з метою молитви виглядає зайвим дублюванням місії Церкви, яке інколи призводить навіть до негативних явищ. Наприклад, люди на парафії хочуть молитися більше і творять молитовну спільноту; священник інколи просто не має часу або не хоче очолити цей «процес», зрештою ситуація доходить до того, що люди можуть сказати і кажуть: «Навіщо нам священник на цій молитві? Ми і самі собі помолимося!» Ніби нічого страшного, на перший погляд, правда? А що за тим іде далі? – Потім спільнота, яка молиться регулярно без священника, їде десь на прощу – і знову без священника, там люди можуть захопитись чимось новим і незрозумілим та, не маючи нікого, хто б прояснив ситуацію, починають інтегрувати в своє життя дивовижні, часом зовсім нецерковні, практики, що приводить до неминучих конфліктів всередині самої парафії.

Ще інше пояснення, яке інколи чуємо як відповідь на запитання, чому створення спільнот всередині Церкви є потрібним, ґрунтується на думці, що спільнота – це одна з форм агрегації для певного контингенту людей на парафії, які є активнішими і хочуть чогось більшого, ніж простого відвідування храму в неділі і свята. Правильно чи ні, не знаю, але

в мене виникає зустрічне питання: чому велика Церква, тобто вся парафіяльна спільнота, не є місцем агрегації для всіх категорій віруючих людей на парафії? Може, ми втратили з поля зору правильне розуміння того, чим є Церква? А відтак шукаємо в Церкві того, чим вона не є в своїй суті, і тоді творимо якісь форми відокремленого спільнотного життя, які розділяють віруючих на тих «кращих», що моляться частіше і більше, і тих «стандартних», яким вистачає Служби Божої в неділю.

На сьогоднішній день різноманітні молитовні спільноти вже існують, тому зараз не йдеться про вирішення питання «бути чи не бути». Вартує роздумати на тим, яким є біблійне покликання таких мирянських спільнот, і запропонувати його для практичної реалізації всередині кожної такої спільноти. Тема служіння мирян у Церкві завжди була актуальною і такою залишається й сьогодні, адже серед багатьох покликань Церкви важливим є покликання, озвучене Ісусом Христом: «Ідіть, отже, і зробіть учнями всі народи...» (Мт 28,19).

З одного боку, «всі народи» це не лише якісь люди, що є при Церкві чи з її оточення. Мовою сьогоднішнього дня, це – мирське суспільство, яке живе своїм життям, дуже часто досить дистанційним від Церкви. А з другого боку, хто є ті, що мають сповнити заклик Христа: «Ідіть...»? Ті, що прийняли ці слова і сповнили їх, були не лише апостоли Христові, але і всі інші учні, які увірували в Ісуса через його проповідь. З цього випливає і той факт, що заклик Господа Ісуса стосується не лише Церкви як клиру, тобто священників і дияконів, але і всіх інших воцерковлених мирян, які плекають духовне життя і прагнуть якимось послужити Церкві в її проповідницькій місії сьогоднішнього дня.

Сьогодні ми є свідками прикрого факту, коли проповідь Церкви як клиру з амвону доходить далеко не до «всіх народів», тобто не до всіх людей. Для прикладу погляньмо на свої парафії і побачимо велику кількість людей, які дуже рідко чують живу проповідь навіть тоді, коли на Різдво чи Пасху переступають поріг свого храму, бо люди просто думають: «Коли все вже нарешті скінчиться і ми сядемо за святковий стіл»? Якщо проповідь клиру обмежена стінами храму, як дуже часто буває, то яким чином живе слово Євангелія дійде і «зробіть учнями Христовими» всіх людей, які живуть у наших містах і селах? На це запитання слід пошукати відповідь.

Покликання воцерковленого мирянина полягає не лише в регулярному відвідуванні церкви в неділі і свята чи у сповненні якихось практичних завдань на парафії, бо це – дуже звужене бачення власного християнського життя, яке, можливо, комусь є і вигідним, але точно не церкві. Однак якщо справді всерйоз застановитися над питанням: «Що можуть/мають робити миряни в церкві?», то, звичайно, такої звуженої активності буде замало.

Повертаючись до заклику Христа, щоб іти і зробити учнями всі народи, ми бачимо саму суть покликання Церкви, яке полягає у проповіді Доброї Новини всім людям, що живуть у наших містах і селах. І тут криється також відповідь на питання, яким є покликання мирянських спільнот, що вже діють чи є в процесі створення при наших парафіях. Донести Євангеліє до всіх і, найголовніше, зробити його актуальним для сьогоднішнього – ось непросте завдання Церкви, в якому їй не обійтися без практичних і глибоко віруючих людей, що вже живуть на парафіях і об'єднані в ті чи інші молитовні мирянські спільноти. Віра в Бога – це не лише години життя, проведені на молитві особистого чи спільнотного характеру. Це також і, напевно в першу чергу, практичні справи, якими можуть бути і ділення живою вірою, і конкретні діла милосердя, яких потребують всі люди та кожен зокрема. Думаю, саме в цьому і криється покликання наших мирянських спільнот, щоби допомогти церкві, а конкретніше – священику на парафії, донести Євангеліє Царства до кожної живої душі, яка потребує спасіння.

Що відбувається в нас по факту. Люди, які починають збиратися на окрему молитву поза часом, коли молиться вся парафія, здебільшого викликають на себе наступну реакцію всіх інших: «Дивіться, які побожні», або «Їм мало того, що в церкві, то вони ще й іншого собі шукають» і т. д. Можна і тут шукати оправдань чи заперечень, але не зараз, бо фактично такі коментарі означають одне: що дієву і практичну частину парафії добрих і практикуючих християн закрили, або вони закрилися самі в якесь «гетто» під назвою «молитовна спільнота», участь в якій здебільшого бере радикально мала кількість осіб. І що далі? А далі всередині спільноти починаємо жалітися на те, як нас мало, або як інші нас не розуміють, або давайте пожаліємо одні одних... І тут добра справа знову потоптана, з мінімальними результатами для відродження парафії, бо ті, які мають покликання «Іти і проповідувати», закрилися у підвалі на молитву і тішать себе тим, що хоч вони спасуться. Яка іронія!

Християни, зі слів Господа Ісуса, – сіль землі! Це «дріжджі», які заквашують усе тісто. Є одна проста умова, щоб сіль не звітріла і посолила все, що треба, а дріжджі щоб заквасили усе тісто, – треба їх вимішати з усім, що навколо нас. Мати Тереза казала: «Віддай світу найкраще, що маєш, і натомість одержиш жорстокий удар. І все ж віддай світу найкраще, що в тебе є!». Можливо, це звучить як неможлива до виконання місія, однак іншого служіння-покликання, яке би було біблійним за суттю і практичним за формою й потребах сьогоднішнього, годі й шукати.

Навколо нас десятки тих, що живуть поруч і комплексують або навіть реально бояться піти до Сповіді частіше, ніж один раз на рік; велика кількість людей перебуває просто в тотальній байдужості до Бога і Церкви; практичних діл милосердя потребує майже третина наших парафіян; молодь і діти так сильно дезорієнтовані в часі і цінностях, що без негайної інтервенції ми не дорахуємося великої частини молодого покоління в наших

храмах... Ось реальна та пріоритетна ситуація, на яку має бути націлене мирянське служіння в Церкві, і це не утопія, а конкретний план дій, можливий до втілення, при бажанні, вже сьогодні.

Не закриваймося на маленькі спільноти в порожніх храмах, спробуймо побачити світ навколо нас і зрозуміти, що люди потребують більше живого Слова і живих діл, а спільна молитва, навіть в межах маленької спільноти, нехай буде часом, коли ми набираємося сил, щоб знову й знову вийти назовні там, де є спрага і голод духовний.

о. д-р Роман ФЕДЬКО, Молитовні спільноти як один з видів мирянського служіння в Церкві // СЛОВО № 1 (73)